

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 221/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., K., zastúpeného advokátkou JUDr. A. V., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. júna 2009 doručená sťažnosť P. K., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. A. V., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že námietka porušenia označených práv smeruje proti uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009 a uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009. Podľa jeho vyjadrenia v rámci týchto konaní oba sudy rozhodovali o ním vznesenej námietke zaujatosti zo 14. apríla 2009 voči predsedovi senátu 1T špeciálneho súdu JUDr. I. K. O tejto námietke rozhodol špeciálny súd v označenom rozhodnutí tak, že konštatoval, že JUDr. I. K. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci vedenej na tamojšom súde pod sp. zn. PK-1T/32/2008. Sťažovateľ uviedol, že proti uzneseniu špeciálneho súdu podal hneď po jeho vyhlásení sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009 tak, že napadnuté uznesenie špeciálneho súdu zrušil s odôvodnením, že na jeho prijatie neboli vôbec dané dôvody, keďže jeho námietka nebola vznesená bezodkladne a zároveň bola procesného charakteru.

Podľa vyjadrení sťažovateľa bola jeho námietka zaujatosti voči JUDr. I. K. vznesená z dôvodu, že v rozsudku sp. zn. PK-1T/14/2007 zo 17. februára 2009, ktorým boli obžalovaní odlišní od jeho osoby uznaní vinnými zo spáchania trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a iné trestné činy, za čo im boli uložené tresty odňatia slobody, došlo na viacerých miestach k uvedeniu jeho celého mena. Podľa názoru sťažovateľa uvedenie jeho mena ako spolupáchatel'a (nie obžalovaného) trestných činov nebolo namieste, keďže jeho trestná vec bola vylúčená na samostatné konanie a dosiaľ nebolo rozhodnuté o jeho vine a treste.

V tejto súvislosti sťažovateľ dodal: *„Práve skutočnosť, že v odsudzujúcom rozsudku v inej trestnej veci súd uviedol podrobný popis kriminálneho konania sťažovateľa, pričom jeho trestná vec pre tie isté skutky doposiaľ skončená nebola, teda nebol vyhlásený žiaden rozsudok, budí v sťažovateľovi celkom opodstatnený dojem hraničiaci až s presvedčením,*

že ten istý predseda senátu, ktorý prejednáva vylúčenú vec sťažovateľa tohto odsúdi v budúcnosti, aj keď v súčasnosti ešte nebolo skončené dokazovanie.

Takmer totožný prípad už riešil Európsky súd pre ľudské práva vo veci Ferrantelli a Santangelo c. Taliansko zo 7. augusta 1996, kde zistil porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v ktorom ten istý sudca rozhodoval najprv o vine a treste spoluobvineného a potom v osobitnom konaní o vine a treste ďalších obvinených. Súd konštatoval, že obava z nedostatku nestrannosti vyplýva z dvoch skutočností. Jednak prvý rozsudok sa podrobne zaoberá činnosťou obvinených, označuje ich ako spolupáchateľov a zisťuje ich účasť a úlohu pri spáchaní trestného činu, jednak v druhom rozsudku, ktorým boli odsúdení sťažovatelia, sú citované obsiahle pasáže z prvého rozsudku.

Špeciálny súd sa v napadnutom uznesení zaoberal aspoň meritom veci, keď rozhodol, že predseda senátu nie je vylúčený a neuznal dôvody sťažovateľa s poukazom na skutočnosť, že rozhodoval o iných obžalovaných.

Najvyšší súd Slovenskej republiky však ani len nepriznal namietané právo sťažovateľovi a s odkazom na vnútroštátne právo, konkrétne na ust. § 32 ods. 6 Tr. por. uznesenie Špeciálneho súdu zrušil... Pokiaľ tento vytýka, že sťažovateľ nepodal námietku zaujatosti bezodkladne, tak k uvedenému je potrebné uviesť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky nepredložil žiadne argumenty, o ktoré by oprel svoje tvrdenie. Predovšetkým je potrebné uviesť, že sťažovateľovi predmetný rozsudok ani len doručovaný nebol, a teda nie je možné posúdiť objektívne dobu, ktorá uplynula odkedy sa o namietaných skutočnostiach v ňom uvedených dozvedel, pričom sťažovateľ tvrdí, že námietku podal obratom. Rovnako neobstojí ani argument Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý vyhodnotil námietku sťažovateľa len ako námietku na procesný postup súdu, pretože vydanie rozsudku v inej veci, v ktorom boli uvedené namietané skutočnosti, aj keď sa pôvodne viedlo spoločné konanie, nepochybne nie je procesným postupom vo veci týkajúcej sa sťažovateľa, ale podanie námietky možno naopak celkom jednoznačne zaradiť, už aj z pohľadu systematizácie trestného poriadku, medzi základné práva sťažovateľa. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa tak javí byť ako arbitrárne.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením špeciálneho súdu sp. zn. PK-1T/32/2008 z 15. apríla 2009

a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia v sume 245,70 €.

Okrem toho sťažovateľ žiadal o anonymizáciu svojho mena a priezviska a ich nahradenie príslušnými iniciálkami v publikovaných rozhodnutiach ústavného súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné náležitosti návrhu podľa § 20, ako aj osobitné náležitosti sťažnosti podľa ustanovenia § 50 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že 27. apríla 2007 podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod sp. zn. VII/2GV 49/05 na špeciálnom súde obžalobu na sťažovateľa a ďalších spoluobvinených za trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a iné trestné činy. Táto trestná vec sťažovateľa bola pôvodne vedená na špeciálnom súde pod sp. zn. PK-IT 14/2007, avšak na hlavnom pojednávaní 3. novembra 2008 bola spolu s trestnými vecami niektorých spoluobvinených vylúčená na samostatné konanie. V súčasnej dobe je vedená na tamom súde pod sp. zn. PK-IT 32/2008.

Dňa 14. apríla 2009 sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči predsedovi senátu IT špeciálneho súdu JUDr. I. K., ktorý rozhodoval vo veci vedenej na tamom súde pod sp. zn. PK-IT/32/2008, pričom námietka zaujatosti bola špeciálnemu súde doručená 15. apríla 2009. Jej podstatou bolo tvrdenie, že JUDr. I. K. uvedením jeho mena ako páchatel'a trestného činu v rozsudku obžalovaného R. O. a spol. sp. zn. PK-IT 14/2007 zo 17. februára 2009 porušil jeho prezumpciu neviny, čím uňho zároveň vzbudil dojem, že v prípade rozhodovania o jeho vine v jeho trestnej veci bude JUDr. I. K. automaticky vychádzať z toho, že sa skutku dopustil, aj keď dokazovanie v danej veci nie je dosiaľ skončené. O námietke zaujatosti rozhodol špeciálny súd uznesením sp. zn. PK-IT 32/2008 z 15. apríla 2009 tak, že vyslovil, že JUDr. I. K. nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v danej trestnej veci s odôvodnením, že pokiaľ bol sťažovateľ v danom rozsudku označený za páchatel'a trestného činu, bolo to tak z dôvodu, že vykonaným dokazovaním v trestnej veci vedenej na tamom súde pod sp. zn. PK-IT 14/2007 sa takýto stav preukázal.

Proti uzneseniu špeciálneho súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. I Tošs 11/2009 z 30. apríla 2009 tak, že ho podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušil. V závere odôvodnenia svojho rozhodnutia najvyšší súd konštatoval: „V posudzovanej veci jednak námietky obžalovaných neboli vznesené bezodkladne a napokon ich námietky sú rýdzo procesného charakteru. Preto senát špeciálneho súdu nemal vôbec o týchto námietkach obžalovaných rozhodovať. Bránilo mu

v tom vyššie citované ustanovenie. Uvedené pochybenie senátu špeciálneho súdu musel napraviť najvyšší súd, preto napadnuté uznesenie zrušil podľa § 194 ods. 1 Tr. por., pretože jeho vydanie vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti neprichádzalo do úvahy.“

Podstatou námietok sťažovateľa boli tvrdenia o porušení jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutiami špeciálneho súdu a najvyššieho súdu, predmetom ktorých bolo rozhodovanie o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom proti predsedovi senátu IT špeciálneho súdu JUDr. I. K. Tým, že špeciálny súd nevytlúčil JUDr. I. K. z vykonávania úkonov trestného konania v sťažovateľovej trestnej veci, ako aj z dôvodu, že najvyšší súd na základe podanej sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu konštatoval, že na jeho prijatie vôbec nebol daný dôvod, a preto ho zrušil, došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu označených práv.

V namietanej veci, vzhľadom na podstatu námietky sťažovateľa, považoval ústavný súd za prvoradé ustáliť, či na jej prerokovanie je daná jeho právomoc a či sa v danom prípade nemôže ešte sťažovateľ domáhať ochrany svojich práv v konaní pred všeobecnými súdmi, ktorých právomoc, vychádzajúc z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, predchádza právomoci ústavného súdu. Článok 127 ods. 1 ústavy totiž limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Sťažovateľ tvrdil, že jeho trestná vec vedená na špeciálnom súde pod sp. zn. PK-IT 32/2008 nebola dosiaľ právoplatne skončená. Z tohto zistenia ústavný súd vychádzal.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok“) z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca..., u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednáwanej veci alebo

k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku sudca... je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, ak bol v prejednávanej veci činný ako prokurátor, policajt, spoločenský zástupca, obhajca, splnomocnenec zúčastnenej osoby alebo poškodeného, zástupca poškodeného alebo spoločný zástupca poškodených.

Podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca..., ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa.

Podľa § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku rozsudok môže odvolaním napadnúť obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti rozhodnutiu súdu, ktorým bola vec právoplatne skončená.

Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Ústavný súd dospel k záveru, že podľa platnej právnej úpravy trestného procesu pred všeobecnými súdmi, postupov a judikatúry všeobecného súdnictva sú závažné procesné pochybenia sudcov dôvodom aj na námietku ich zaujatosti (sťažovateľ ju využil), na podanie odvolania (§ 306 a násl. Trestného poriadku) i na podanie dovolania (§ 368 a násl. Trestného poriadku).

V danej veci je potrebné uviesť, že odvolanie a dovolanie ešte stále sťažovateľovi umožňujú (samozrejme, za predpokladu, že k jeho odsúdeniu reálne dôjde) účinne namietať všetky závažné procesné pochybenia, a tým aj prípadnú zaujatosť sudcu spojenú so sťažovateľovým tvrdením o porušení zásady prezumpcie nevinu. Veď jedným zo zákonných dovolacích dôvodov je práve skutočnosť, že vo veci rozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Z toho vyplýva, že sú to v prvom rade všeobecné sudy, ktoré sú oprávnené aj povinné poskytnúť ochranu právam sťažovateľa, a nie ústavný súd v konaní o sťažnostiach. Právomoc ústavného súdu je pri ochrane základného práva každého účastníka konania pred všeobecným súdom subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (obdobne napr. III. ÚS 57/06).

Uvedené skutočnosti boli podkladom na záver ústavného súdu o tom, že sťažnosť je potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej uvedenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2009